

Het Koning Willem I College loopt met een nieuwe positionering van niveau 1 tot en met 4 voor op het Actieplan mbo. 'Het gaat om een herwaardering van vakmanschap en beroepsonderwijs'

Pagina 3 Actueel

In het schooljaar 2013-2014 worden Nederlandse taal en rekenen in het mbo voor het eerst centraal getoetst. De MBO krant proefde alvast van de voorbeeldexamens 3F.

Pagina 8 Taal en rekenen

Op zoek naar inspiratie om sociale media in je lessen in te zetten? Erno Mijland, initiatiefnemer van het ideeënboek 'Sociale Media en het Onderwijs', zet enkele tips op een rij.

Pagina 11 Uit de praktijk

Vanaf 2012 kunnen scholen werken met opleidingsdomeinen: het eerste jaar breed, bijvoorbeeld Techniek, en daarna pas een definitieve opleiding.

WorldSkills Team Nederland klaar voor de strijd

Het WorldSkills Team Nederland heeft zich op 1, 2 en 3 september in de Noordwijkse duinen grondig voorbereid op de WorldSkillwedstrijden in Londen (5 tot en met 8 oktober). Tijdens het driedaagse trainingstraject leerden de Uitblinkers van de diverse scholen elkaar kennen en werd de 'teamspirit' gekweekt. Verder sterkten de toppers hun relatie met de experts (professionals die de Uitblinkers ondersteunen bij de Skillswedstrijden).

Er staan voor de Teamleden nog enkele officiële momenten op het programma, voordat ze naar Londen vertrekken voor de tweejaarlijkse wereldkampioenschappen voor vakmanschap. Op 12 september hebben de kandidaten een laatste bijeenkomst. Daarna brengen ze een bezoek aan de Britse ambassade en schuiven vervolgens aan bij het 'Dit is MBO'-diner in de Grote Kerk in Den Haag. Daar worden ze voorgesteld aan enkele prominenten.

Steun Tweede Kamer voor beroepsgerichte kwalificatiestructuur

'Kennis staat voorop'

De Tweede Kamer heeft ingestemd met de invoering van de nieuwe kwalificatiestructuur. Op het laatste moment is de term 'competentieverricht' uit de titel van de wet geschrapt. Uiterlijk met ingang van het schooljaar 2012/2013 werken alle scholen met de nieuwe beroepsgerichte kwalificatiestructuur.

Het wetsvoorstel voor de nieuwe kwalificatiestructuur kreeg uiteindelijk de steun van de hele Tweede Kamer, met uitzondering van SP en PVV. De Kamerleden hadden veel lof voor de keuze van minister Marja van Bijsterveldt om voortaan niet meer te spreken van een competentieverrichte maar van een beroepsgerichte kwalificatiestructuur.

Structuur

'Kennis staat voorop, in plaats van vage competenties', zo stelde de minister. 'Ik houd van structuur en van voldoende lessen. Het onderwijs mag zich niet eenzijdig richten op houdingsaspecten. Het gaat om evenwicht tussen kennis, vaardigheden en beroepshouding.

Het gaat mij om een evenwichtige kwalificatiestructuur. Dat maken we duidelijk door voortaan te spreken van een beroepsgerichte kwalificatiestructuur.'

Lijdensweg

Harm Beertema, woordvoerder namens de PVV, steunde de minister op dit punt volop: 'Het competentieverricht onderwijs komt hier en nu aan het einde van zijn lijdensweg'. Andere Kamerleden waren van mening dat het bij de naamswijziging van de wet ('beroepsgerichte kwalificatiestructuur') om niet meer dan een cosmetische ingreep ging. Jack Biskop (CDA) betoogde dat ook in het oorspronkelijke wetsvoorstel een balans tussen kennis, vaardigheden en beroepshouding

gevraagd werd. Een voorstel van Manja Smits (SP) om alle competenties uit de kwalificatiedossiers te halen kreeg geen steun van de Kamer. Een ander voorstel van Smits haalde het wel: de Tweede Kamer heeft besloten dat voortaan in alle paritaire commissies minimaal één docent is opgenomen. Op die manier wordt geborgd dat docenten voldoende invloed hebben op de inhoud van de kwalificatiedossiers. In de paritaire commissies zijn afgevaardigden van het onderwijs en

'Kennis staat voorop, in plaats van vage competenties'

van de sociale partners (werkgevers en werknemers) vertegenwoordigd. Een paritaire commissie adviseert het bestuur van een kenniscentrum over de kwalificatiedossiers.

De Tweede Kamer heeft ook ingestemd met het invoeren van de mogelijkheid voor scholen om met opleidingsdomeinen te gaan werken.

Scholen kunnen deze domeinen desgewenst instellen. Leerlingen kunnen dan in het eerste jaar in een breed domein instromen, om vervolgens – na maximaal één jaar – een definitieve opleiding te kiezen. Voorlopig werken de scholen met een structuur van zestien domeinen, waaronder zo'n zestig studierichtingen vallen.

2012

Het is de bedoeling dat nieuwe wet van kracht wordt per 1 januari 2012. Een en ander is afhankelijk van het moment waarop de Eerste Kamer instemt met het wetsvoorstel (vermoedelijk eind 2011). Voor scholen betekent dit dat zij in het huidige schooljaar nog voor het laatst leerlingen kunnen laten instromen op een oud kwalificatiedossier. Met ingang van het schooljaar 2012/2013 geldt dan voor het gehele middelbaar beroepsonderwijs de nieuwe beroepsgerichte kwalificatiestructuur.

[Lees meer over het Actieplan op pagina 3, 4, en 5](#)

Verplichte registratie incidenten

Scholen in middelbaar beroepsonderwijs moeten (gewelds)incidenten eenduidig gaan registreren. Dat staat in een wetsvoorstel van minister Van Bijsterveldt (OCW) waarmee de ministerraad heeft ingestemd. Het voorstel geldt ook voor basisscholen en scholen in het voortgezet of speciaal onderwijs.

Bescherming Persoonsgegevens

Het registratiesysteem draagt bij aan een veiliger schoolklimaat en geeft inzicht in de landelijke ontwikkelingen van incidenten en veiligheid op scholen. Persoonsgegevens worden niet geregistreerd. Registratie is beperkt tot het feit én of de betrokkene een leerling, docent of een derde is. Scholen moeten zich houden aan de Wet bescherming persoonsgegevens. De registratiegegevens van de incidenten blijven nadrukkelijk in het bezit van de school.

Het kabinet streeft ernaar dat de verplichte incidentenregistratie per 1 september 2012 van kracht is. [Meer info: \[www.rijksoverheid.nl\]\(http://www.rijksoverheid.nl\)](#)

Bijna afgerond: invoering nationaal kwalificatiekader

Het is bijna zover: binnen afzienbare tijd kunnen (afgestu-deerde) studenten zien wat hun diploma in het buitenland ‘waard’ is. Of in één oogopslag vaststellen op welk niveau hun Europese collega’s een studie hebben afgerond. Ne-derland werkt namelijk aan de invoering van een nationaal kwalificatiekader, het Netherlands Qualification Framework (NLQF).

Het NLQF vindt zijn oorsprong in het European Qualifications Frame-work for Life Long Learning (EQF) waarvoor het Europees Parlement en de Europese Raad in 2008 een officiële aanbeveling indienden. Het EQF beschrijft acht niveaus van leerresultaten in termen van kennis, vaardigheden en competen-ties. Het NLQF bevat een (nieuwe) omschrijving van alle Nederlandse kwalificatieniveaus. Dit nationale kwalificatiekader wordt dit jaar nog gekoppeld aan het EQF. Ierland, Malta, Groot-Brittannië, Frank-rijk en Denemarken hebben dit al gedaan. Behalve Nederland volgen dit jaar nog zo’n twintig Europese landen.

Sectoroverstijgend

Grootste voordeel van het EQF is transparantie, in binnen- en buitenland. Vrijwel in één oogopslag is duidelijk op welk niveau je zit en

hoe zich dit niveau verhoudt tot andere opleidingen. Het NLQF is immers niet verbonden aan onder-wijssectoren. Leerlingen en studen-ten – van alle onderwijssectoren na de basisschool – kunnen in het buitenland gemakkelijker aangeven op welk niveau ze een opleiding volgen. Stage lopen of studeren in het buitenland wordt daarmee veel eenvoudiger. Na het afronden van een studie is het gemakkelijker om over de grens aan de slag te gaan. Verder stimuleert het kwalificatie-kader het denken in leerresultaten als bouwstenen van kwalificaties en motiveert ‘t het levenlang leren. Een ander voordeel is de eenvoudigere communicatie tussen alle betrokken partijen.

Welke kwalificaties?

Het NLQF omvat in elk geval alle gereguleerde, ‘officiële’ kwalificaties. Maar wat is dan de NLQF-status

van al die andere certificaten en diploma’s die een zekere waarde – civiel effect – hebben op de arbeids-markt? Het is de bedoeling dat een nationaal coördinatiepunt (NCP) deze niet-gereguleerde kwalificaties gaat inschalen. En daarnaast het NLQF bijhoudt, want kwalificaties veranderen. Het NCP opereert onafhankelijk van de minister en de onderwijssectoren en heeft ook de opdracht om het NLQF na een jaar of twee te evalueren.

Stand van zaken

Het NLQF staat. Een speciale commissie heeft afgelopen jaar onderzocht hoe het ministerie van OCW het NLQF kan invoeren. Het instellen van het NCP is hier een belangrijk onderdeel van. Afgelopen zomer presenteerde minister Van Bijsterveldt dit advies aan de Tweede Kamer. Ze wil vaart zetten achter het NCP EQF en wil de organisatie on-derbrengen bij het Kenniscentrum EVC. ‘Het lijkt me van belang nu zo snel mogelijk van start te gaan’, aldus Van Bijsterveldt.

Meer informatie over het NLQF en het EQF is te vinden op www.kwalifi-catiesmbo.nl. Hier staan ook de links naar het advies en de brief van Van Bijsterveldt.

‘Veel vers fruit in de kantine is een van de maatregelen die scholen volgens de Handleiding Gezonde School kunnen nemen’

Samen werken aan een gezond mbo

Wie zich goed en fit voelt, verzuimt minder en presteert be-ter. Dat geldt zowel voor leerlingen als voor medewerkers. Alle reden dus voor mbo-scholen om werk te maken van een gezonde schoolomgeving. De digitale Handleiding Gezonde School voor het mbo ondersteunt docenten en bestuurders hierbij.

Jaarrapportage Ombudslijn: ‘Onderwijsinhoud’ meest bekritiseerd

Onder de kop ‘Op weg naar klantgericht denken’ besteedde de vorige MBO krant uitvoerig aandacht aan de Ombudslijn MBO. Verschillende belanghebbenden gaven hun mening. Onlangs verscheen de eerste jaarrapportage. Wat zeggen de cijfers over de afhandeling van klachten in het middelbaar beroepsonderwijs?

De maandelijksse rapportages lieten het al zien: de Ombudslijn MBO zorgt voor een snellere afhandeling van klachten door mbo-scholen. En dat is precies de bedoeling. Mbo-instellingen blijven immers zelf ver-antwoordelijk voor de afhandeling van klachten. Studenten of ouders moeten hun klacht eerst melden bij de betreffende school. Pas bij geen of onvoldoende gehoor komt de Om-budslijn MBO in beeld. Afgelopen jaar, van april 2010 tot en met maart 2011, gebeurde dat 237 keer.

Onderwijsinhoud

Het grootste deel van de klachten (37 procent) gaat over de onder-wijsinhoud. Lesuitval, geen les in bepaalde vakken, gedemotiveerde docenten en geen of slechte bege-leiding van school bij stages zijn de belangrijkste onderdelen van deze categorie. Klachten over doorstroom en over examens vormen beide

met 18,5 procent de andere twee grote categorieën. Tachtig procent van de klachten komt vanuit de BOL-leerweg. Gelet op niveau van de opleiding spant niveau 4 met 68 procent van de klachten de kroon. Bij de domeinen is Zorg, Welzijn en Cultuur de uitschieter met 56 klachten. Daarna volgt Economie, Administratie en Recht (44).

Trends

De eerste maand ontving de Ombudslijn MBO maar liefst 60 klachten, in de maanden erna stabi-liseerde het aantal op gemiddeld 18 per maand. Opvallend is dat in de maanden juli en augustus klach-ten niet of onvoldoende worden behandeld. Ook al zijn steeds meer schoollocaties in de zomer open, de verantwoordelijke personen zijn vaak niet aanwezig. Ondanks de steeds betere klachtafhandeling blijft dit dus een punt van aandacht.

Achtergrond

Een groeiende stroom van klachten over het MBO leidt in april 2010 tot de instelling van de Ombudslijn MBO. Doel: klachtenafhandeling in het mbo verbeteren en inzicht krijgen in de aard en omvang van die klachten. Jongeren kregen volgens minister Van Bijsterveldt immers op een aantal ROC’s niet de onderwijs-kwaliteit waar ze recht op heb-ben. Klachten hierover werden niet of niet goed afgehandeld. De Ombudslijn MBO moet daar verandering in brengen. Inmiddels heeft Van Bijsterveldt besloten de Ombudslijn nog een jaar langer te laten fungeren als een ‘extra stok achter de deur.’

Feiten en cijfers

- Totaal aantal klachten: 237
- Betrokken scholen: 49
- Top-3 categorieën: Onderwijsinhoud (37,9%), Toetsen en examens (18,6%) en Doorstroom en overgaan (18,6%)
- Top-3 domeinen: Zorg, Welzijn & Cultuur (56 klachten), Econ, Admi-nistratie & Recht (44) en Horeca, Toerisme, Recreatie & Bakkerij (36)

Een niet-rokennorm op school is voor rokers een stimulans om te stoppen. Een kantine met lekkere, gezonde producten draagt bij aan het voorkomen en bestrijden van overgewicht. Een divers, eigen-tijds aanbod aan sportactiviteiten brengt leerlingen en medewerkers in beweging. Het zijn zomaar wat voorbeelden van maatregelen die mbo-scholen kunnen nemen om de gezondheid van leerlingen en mede-werkers te bevorderen. In de digitale Handleiding Gezonde School voor het mbo, ontwikkeld door het RIVM, het NIGZ en MBO Diensten, staan er nog veel meer. Van pest-protocol tot ventilatieroosters, van faalangsttraining tot condoomau-tomaat.

Gezondheidsthema’s

Een gezonde school besteedt structureel aandacht aan gezond-heid. Waarbij gezondheid veel meer inhoudt dan ‘niet ziek zijn’. In het mbo speelt een groot aantal gezond-heidsthema’s een rol: voeding, sport en bewegen, roken, alcohol en drugs, relaties en seksualiteit, bijvoorbeeld. Maar ook binnenmilieu en fysieke

veiligheid. Mbo-instellingen kunnen de gezondheid van leerlingen en personeel op verschillende manieren bevorderen. Verankering in school-beleid is één. Daarnaast zorgen les-sen Gezondheid – al dan niet in het kader van Vitaal Burgerschap – en de inrichting van de school (rook-zones, sportfaciliteiten) ervoor dat leerlingen met het thema worden geconfronteerd.

Voorbeeldfunctie

Het is belangrijk dat medewerkers bij het gezondheidsbeleid en de ver-ankering van activiteiten en maatre-gelen worden betrokken. Docenten kunnen het thema meenemen in hun lessen. Als leerkracht heb je een voorbeeldfunctie voor leerlingen. Bovendien signaleer je eventu-ele problemen bij leerlingen vaak als eerste, en kun je hierover het gesprek aangaan. In de handleiding vind je een scala aan tips waarmee je leerlingen (en jezelf!) kunt stimule-ren gezonde keuzes te maken.

Je vindt de digitale handleiding Gezonde School voor het mbo op www.gezondeschool.info/mbo.

Herwaardering van vakmanschap én beroepsonderwijs

Bij het Koning Willem I College kunnen leerlingen nu al een entreeopleiding op niveau 1 volgen. De Bossche school loopt daarmee twee jaar voor op de planning van het Actieplan mbo. Maar ook niveau 2 en 3 ('middelbaar vakonderwijs') en niveau 4 ('middelbaar beroepsonderwijs') worden anders gepositioneerd. 'We hebben het niet over niveaus, maar over stappen op de vakmanschapladder en de beroeps ladder'.

In het oude gildewezen werd je eerst leerling. Daarna groeide je door tot gezel. Om vervolgens, na een paar jaar werkervaring, meester te worden. Duidelijke stappen op de vakmanschapladder die ontbreken in de kwalificatiestructuur zoals we die de afgelopen jaren in het mbo hanteerden. De helderheid maakt nu een comeback. Het idee om niveau 1 apart te positioneren, vakmanschap centraal te stellen bij niveau 2 en 3 en bij niveau 4 op te leiden voor een middenkaderfunctie of voor doorstroming naar het hbo, waarde al enige tijd rond. Maar met het Actieplan MBO 'Focus op vakmanschap' kan het ook echt landen binnen de scholen.

'Hoogste tijd', stelt Bert van Strien, directeur van de ICT-Academie van het Koning Willem I College. 'De oude situatie leverde vooral veel onduidelijkheid op. Neem de ICT-opleidingen die we voorheen aanboden. Op niveau 2 leerde je voor Medewerker ICT, op niveau 3 voor Medewerker Beheer ICT en op niveau 4 voor ICT Beheerder. Als iemand met een diploma met daarop een van die drie functies bij op sollicitatiegesprek komt, weet

je dan wat hij kan? Nee toch? Er was dus, in het bedrijfsleven, maar ook bij ons zelf, behoefte aan een heldere positionering. Die hebben we nu door te werken met mvo (middelbare vakonderwijs) en het mbo (middelbare beroepsonderwijs). Bij mvo staan niveau 2 en 3 in één kwalificatiedossier (ICT Medewerker). Beide niveaus kennen dezelfde werkprocessen. Alleen heb je bij 3 meer verantwoordelijkheid en kun je bijvoorbeeld je eigen werk organiseren. Beide niveaus werken ook samen. Het onderscheid is te vergelijken met het verschil tussen leerling en gezel, waarbij de opleidingen zo zijn opgezet dat je na een half jaar op niveau 2 al kunt doorstromen naar 3. De mvo'ers hebben duidelijk omschreven taken en zijn vooral dienstbaar vanuit hun vakmanschap. Wat iets anders is dan wat wij "mbo" noemen. De studenten daar stromen straks door naar een vervolgopleiding en verdiepen zich op hoogtechnologische vakgebieden van ICT, zoals virtualisatie en cloud computing. Een aparte discipline, met een eigen afkorting: mbo.'

Entreeopleiding

De herwaardering van het vakman-

schap en het beroepsonderwijs zie je niet alleen terug in de ICT-Academie. Zo leer je bij Bedrijfsopleidingen Techniek een vak; bij Marketing en Communicatie studeer je voor een beroep. Horeca biedt beide stromen: je kunt een opleiding tot manager volgen (mbo), maar natuurlijk zit hier ook de ambachtelijke kant in van aankomend ober tot maitre. Bij het opzetten van al deze opleidingen werkte het KW1 College nauw samen met het regionale bedrijfsleven. Samen brachten ze in kaart wat er aan kennis, vaardigheden, beroepshouding en inzicht verwacht wordt van een aankomend vakman, vakman en specialist. Met als gevolg opleidingen die zowel het vakmanschap als het beroepsonderwijs beter positioneren. Maar wat heeft het KW1 College te bieden aan de niveau-1 leerling? 'We willen onderwijs bieden waarin elke leerling tot zijn recht komt', legt bestuursvoorzitter Coen Free uit. 'Onze ICT-Academie begint op niveau 2. Maar ook niveau 1 zit vol potentie. Daar kunnen we prima vakmensen van maken, mits we hen specifieke aandacht geven. Onze entreeopleiding, AKA-droom, werkt met groepen van maximaal zeven leerlingen, de jongens vaak apart van de meiden. Zij krijgen een speciaal programma met basaal rekenen en taal, maar ook sociale vaardigheden. Ze leggen het fundament voor hun verdere toekomst, of dat nou als vakman of vakvrouw is, of begeleid werk. Zo geven we ook aan deze leerlingen onderwijs waarin zij zich thuis voelen en waarmee ze iets kunnen.'

AKA-droom in het kort

AKA-droom startte in 2008. De 'droom' staat symbool voor bouwen aan de toekomst. Jaarlijks komen 80 à 90 leerlingen voor AKA-droom in aanmerking. Deze leerlingen krijgen zo weinig mogelijk prikkels. Drie maal per week is er onderwijs van 9.00 tot 16.00 uur en tweemaal per week gaan de leerlingen als hele groep op stage, zoals bij een eetcafé, een hovenier of een bouwbedrijf. De leerlingen blijven doorgaans een jaar bij AKA-droom, maar langer blijven is ook mogelijk. Maar liefst de helft van de leerlingen stroomt door naar het mvo. De andere helft wordt begeleid naar eenvoudig werk of komt in een beschermde werkplaats terecht.

Helderheid

'Het plaatje wordt niet alleen voor de bedrijven, maar ook voor de toekomstige leerlingen helderder. Als je een goede vakman wilt worden, dan kies je voor het mvo. Wil je als middenkaderfunctionaris aan de slag of doorstromen naar het hbo, dan kies je voor het mbo. Maar ook voor mij als docent is dit een prettige ontwikkeling. Ik en mijn collega's willen graag goed onderwijs geven door optimaal in te kunnen spelen op de verschillen tussen de studenten. De diversiteit is groot bij niveau 2 en 3: verschil in leertempo, in aanwezige leer- of gedragsproblematiek, in taal- en rekenvaardigheid, in leervaardigheid en grote verschillen in voorkennis. Door niveau 2 en 3 te combineren, kunnen we alles inhoudelijk op elkaar afstemmen. Die verschillen zitten vooral in de complexiteit. Een niveau-2 leerling repareert, installeert en "hangt" een pc in het netwerk. Een niveau-3 leerling kan ook uit de voeten met alles wat in dit netwerk zit. Doordat we nu niet twee teams, maar één werken, kunnen we optimaal inspelen op deze verschillen en de diversiteit van de leerlingen. Zo kan een leerling een niveau-3 diploma in 2, 3 of 4 jaar behalen. De leerling bepaalt met zijn studieloopbaanbegeleider het juiste tempo. Voor goed onderwijs moet je iets met deze diversiteit doen. Dat kan nu.'

Patrick Koning, docent ICT-Academie / Center for Teaching and Learning (CTL)

Beter onderwijs voor iedereen

'De ene leerling is praktisch ingesteld en kun je 's nachts wakker maken om een netwerk te installeren. Een ander ambieert een middenkaderfunctie. Op de ICT-Academie kunnen we nu, dankzij de twee stromen, beter recht doen aan de intrinsieke motivatie van elke leerling. Waarom zouden we een leerling belasten met bijvoorbeeld het opstellen van een projectomschrijving, als deze veel meer gebaat is bij een concrete opdracht: repareer dit? Om te achterhalen wat iemand wil en kan, zitten ze eerst een half jaar in een soort kweekvijver. Daarna wordt het vervolg bepaald, waarbij gelet wordt op vermogen en beroepsperspectief. Dit wordt gedaan door betrokken docenten en interne en externe begeleiders. We hebben hier relatief veel mensen met een beperking in het autistisch spectrum. Die kunnen, met de juiste aanpak en begeleiding, straks een prima baan krijgen. In samenwerking met onze zorgcoördinator zal waar nodig een programma opgesteld worden waarin eventueel ook aandacht wordt besteed aan bijvoorbeeld leervaardigheden en dyslexie. Hiervoor zijn extra begeleidingsuren apart opgenomen in het lesrooster. Het simpele feit dat we deze mensen nu onderwijs kunnen geven dat beter aansluit op de vraag van de leerling, is voor mij de absolute meerwaarde van deze positionering.'

Robert Oberhollenzer, docent ICT-Academie

Aankomend vakman aan de slag in de Waterfabriek van het Koning Willem I College.

Jan van Zijl: 'Bekwaam is belangrijker dan bevoegd'

Aan de vooravond van de start van het nieuwe studiejaar praat de MBO krant met Jan van Zijl, voorzitter van de MBO Raad. Een gesprek over vrijblijvendheid, noodzakelijke flexibiliteit en verantwoordelijkheid.

'We moeten niet voortdurend doen alsof elk nieuw jaar het jaar van de waarheid wordt.' Jan van Zijl, voorzitter van de MBO Raad, neemt het woord voordat er ook maar één vraag gesteld is. 'Er wordt in het mbo over het algemeen gewoon goed onderwijs gegeven.' Maar waarom dan een Actieplan mbo? 'Onderwijs is een organisch proces. En gedurende dat proces loop je automatisch tegen trends aan waar je op moet anticiperen.'

Het is duidelijk: Jan van Zijl is klaar met de negatieve toonzetting in de media. 'Als de kwaliteit op het mbo zo slecht zou zijn als hier en daar gesuggereerd wordt, is het een wonder dat er nog water uit de kraan komt als je 'm open draait.' De meeste scholen, opleidingen en docenten zijn volgens Van Zijl 'gewoon goed bezig'. 'Maar dat neemt niet weg dat we op een paar punten het schip een beetje moeten bijsturen. Anders kunnen we wél in de verkeerde vaargeul komen. Dat is wat anders dan het roer omgooien, zoals het woord 'actie' in 'actieplan' suggereert. Ik ga er vanuit dat schoolbesturen en docenten kritisch zijn op hun eigen

functioneren en elk jaar proberen er het beste van te maken.'

In haar actieplan 'Focus op vakmanschap' heeft minister Van Bijsterveldt geprobeerd een antwoord te vinden op heersende thema's in het mbo. 'Een antwoord dat ik gedeeltelijk geslaagd vind. Zo ben ik het met haar eens dat het Nederlandse onderwijs hier en daar wat vrijblijvend dreigt te worden. Het is op sommige scholen te veel gericht op competenties en algemene vaardigheden en te weinig op algemene kennis en vakkennis. Van mbo-studenten mag het wel wat uitdagender en mogen er best hogere eisen gesteld worden.'

Geef scholen de ruimte

Scholen moeten de ruimte krijgen om hun onderwijs te verbeteren, vindt Van Zijl. 'Natuurlijk zijn er criteria nodig; de inspectie moet niet op de blauwe ogen van de schoolbestuurder afgaan. Maar doe recht aan het beroepsonderwijs en vul niet alles al tot achter de komma in.' Een voorbeeld is het voorstel vierjarige opleidingen tot driejarige te verkorten. 'Doordat studenten dan sneller de beroepskolom (vmbo – mbo –

hbo) kunnen doorlopen, wordt het aantrekkelijker om naar het mbo te gaan in plaats van naar de havo. en goed plan. Maar aanvankelijk was de gedachte van de minister dat genoeg alle opleidingen ingekort zouden worden. Gelukkig is nu na goed overleg met de MBO Raad besloten dat de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven gaat kijken voor welke opleidingen vier jaar echt nodig is. Denk aan bepaalde opleidingen in de techniek. Of de zorg, waar je te maken hebt met wettelijke bepalingen die voorschrijven wat een verpleger moet kunnen voordat hij aan de slag kan.'

Op zoek naar balans

Van Zijl is een voorstander van beroepsgericht onderwijs. Van Zijl: 'Het is het meest logische onderwijs dat er is. Het is hier en daar alleen te vrijblijvend uitgevoerd. Dat vinden scholen zelf ook: veel open studieruimtes zijn afgeschaft en er wordt nu vaak gecontroleerd hoeveel uur studenten achter de computer zitten. Het vrijblijvende moet er af: er moet meer nadruk komen op uitdaging.' Hoe dat bereikt kan worden? 'Niet alleen door het aantal verplichte lesuren naar boven bij te stellen, denkt Van Zijl. 'Met een paar simpele mathematische ingrepen ga je deze cultuurtrend niet keren. Als de balans teveel doorslaat naar kennis, krijgen we een ander probleem:

we hebben te maken met beroeps-onderwijs waarin onze studenten op de toekomst voorbereid moeten worden.' Het is dus zoeken naar een balans tussen kennis aan de ene kant en houding en vaardigheden aan de andere kant. 'Uiteindelijk gaat het erom dat de samenleving er vertrouwen in heeft dat jonge mensen die van het mbo af komen klaar zijn voor de arbeidsmarkt. De richting van het actieplan draagt daar volgens mij aan bij. Een serieuze zorg is dat scholen die nu enorm goed bezig zijn, door het nieuwe beleid gefrustreerd worden.'

De bekwame en bevoegde docent

Het komende decennium bereikt bijna een derde van de onderwijs-geevenden in het mbo de pensioenleeftijd. 'We hebben dus vers bloed nodig. Mensen uit het bedrijfsleven die het zien zitten om ook voor de klas te staan bijvoorbeeld. Een prachtige manier om kennis uit de praktijk rechtstreeks over te dragen.'

Maar lessen die gegeven worden door mensen die (nog) niet bevoegd zijn, tellen niet mee voor het aantal te registreren lesuren. 'En dat zorgt voor problemen. Iemand die twee dagen bij Stork werkt en daarbij drie dagen les wil geven zonder dat hij al een bevoegdheid heeft, moet van harte welkom zijn. Studenten leren het meest van de kapper die zelf een kapsalon heeft. Ik vind dat we aan zij-instromers andere eisen moeten kunnen stellen dan aan docenten die wiskunde of een taal geven. Bekwaam vind ik belangrijker dan bevoegd. Dat betekent niet dat bevoegdheid in het mbo er niet toe doet. Maar laten we nu eens met z'n allen erkennen dat de mbo-docent een andere is dan bijvoorbeeld de vo-docent en de noodzakelijke flexibiliteit creëren.'

SBB

Het mbo is immers geen voortgezet onderwijs, zo vindt Van Zijl. 'Wij zijn vervlochten met het bedrijfsleven, hebben hetzelfde doel.' Om onderwijs en bedrijfsleven nog dichter bij elkaar te brengen, zoals het Actieplan graag ziet, nam Van Zijl samen met Loek Hermans het initiatief voor de oprichting van de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). De SBB moet het wettelijk verankerd aanspreekpunt worden voor de minister van Onderwijs voor de thema's kwalificeren (inhoud van het mbo), examineren, beroepspraktijkvorming (de praktijktijd in het mbo, doorgebracht in bedrijven) en doelmatigheid van het opleidingsaanbod (hebben we wel de voor de arbeidsmarkt benodigde studierichtingen?). 'Door met elkaar aan tafel te zitten, luister je ook naar elkaar. Kritische woorden blijven nu intern; de toon is opbouwend. En dat was vroeger wel anders.'

Pilots macrodoelmatigheid

Een doelmatig aanbod van opleidingen, afgestemd op de vraag vanuit de arbeidsmarkt op regionaal niveau. Het komende half jaar wordt in pilots verkend op welke manier scholen dit ideaal kunnen realiseren.

Een situatie waarin meerdere scholen in een regio eenzelfde opleiding aanbieden voor kleine groepen leerlingen is volgens het ministerie – daarin gesteund door een unanieme Tweede Kamer – niet doelmatig. Volgens het actieplan 'Focus op vakmanschap' moeten scholen regionale afspraken maken over het opleidingsaanbod. Bij deze afspraken moet ook het regionale bedrijfsleven betrokken worden.

In een eerste fase (2011) wordt in vijf pilotregio's onderzocht op welke manier het opleidingsaanbod zo doelmatig mogelijk kan worden ingericht. Deze pilots vinden nog dit jaar plaats in Noord-Nederland, Rotterdam, Brabant, Limburg en Twente. Ook wordt hierbij onderzocht hoe scholen rekening kunnen houden met verwachte leerlingstromen en hoe een regio het beste kan worden afgebakend. Op basis van de resultaten van deze pilots zal een aanpak ontwikkeld worden voor de tweede fase (2012-2015).

Het programma Macrodoelmatigheid is onderdeel van het Programamanager MBO15. Verantwoordelijk voor deze programmalijs is Hans Corstjens, directeur van het Platform Bèta Techniek. MBO15 is onafhankelijk en werkt bij de uitvoering van het programma nauw samen met relevante stakeholders. De resultaten van de pilot worden gedeeld met de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven. Eerder was in het actieplan van de minister sprake van een 'geschillencommissie' die zou worden ondergebracht bij deze Stichting. De exacte rol van de Stichting wordt duidelijk na de afronding van de pilots.

Meer informatie: Annemarie Knottnerus, a.knottnerus@mbo15.nl of Pieter Moerman, p.moerman@mbo15.nl.

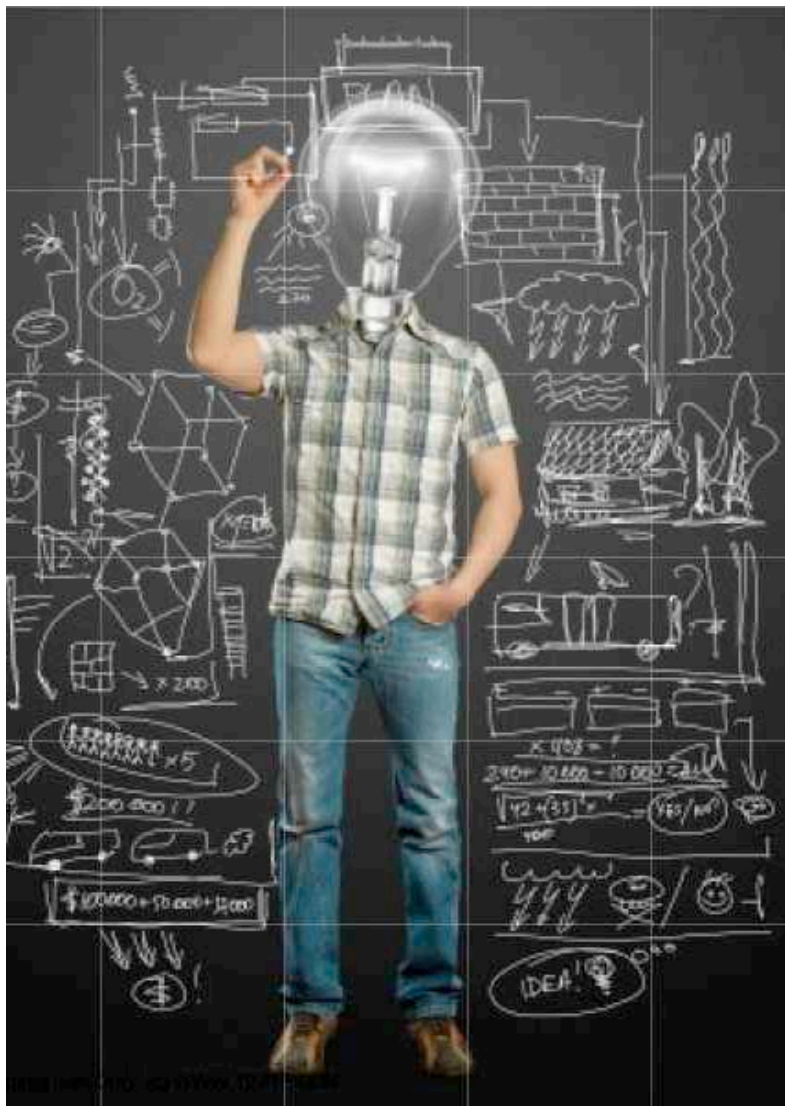

Steun voor scholen

De komende jaren staan scholen voor de taak om de ambities uit het Actieplan ‘Focus op vakmanschap’ te realiseren. Het Programmamanagement MBO15 is beschikbaar voor steun.

Net als in voorgaande jaren heeft het ministerie een tijdelijk programmamanagement ingesteld om scholen te ondersteunen bij de verbetering van het onderwijs. De programma-lijn Kwaliteit van MBO15 richt zich op de ondersteuning van scholen bij de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, de professionalisering en de bedrijfsvoering. Verder brengt het programmamanagement de resultaten van de vernieuwing in kaart. Verantwoordelijk procesmanager is Hans van Nieuwkerk (v/h MBO2010). Scholen worden gevraagd in een plan van aanpak aan te geven op welke manier zij de ambities uit het actieplan invoeren. Het gaat daarbij onder andere om

het verkorten en intensiveren van de opleidingen, de invoering van de entreeopleiding en het meten van de tevredenheid van leerlingen, medewerkers en bedrijven. Scholen leveren dit plan medio oktober aan. In het najaar van 2011 bespreekt een deskundig team van het programmamanagement het plan van aanpak met de school. Dit gesprek kan aanleiding zijn voor een meer gericht ondersteuningsaanbod. Scholen rapporteren de komende tijd elk jaar over de invoering van het actieplan. Op die manier ontstaat zicht op de voortgang van de verbetering. Ook deze rapportages worden jaarlijks met een gespreksteam besproken.

Focus op vakmanschap

Het Actieplan ‘Focus op vakmanschap’ is eind april door de Tweede Kamer omarmd als de richtinggevende agenda voor het middelbaar beroepsonderwijs in de komende jaren. Enkele belangrijke elementen:

- verkorting van de opleidingen tot drie jaar (uitzonderingen zijn mogelijk)
- intensivering van de opleidingen in het eerste jaar (meer onderwijstijd)
- invoering van een entreeopleiding
- invoering van opleidingsdomeinen
- invoering van een ‘prestatiebox’

De komende jaren wordt duidelijk wat een en ander in de praktijk betekent. Zo is de werking van de beoogde ‘prestatiebox’ nog onduidelijk. Het is de bedoeling scholen die goed scoren op indicatoren als schooluitval en tevredenheid extra te belonen. Binnen de programmalijn Kwaliteit wordt in ieder geval gekeken naar de verschillende instrumenten die scholen hanteren om de tevredenheid van studenten, docenten en bedrijfsleven te meten.

Focus@mbo: BVE in gesprek met het veld

De directie BVE (onderdeel van het ministerie van OCW) organiseerde in mei en juli enkele regiobijeenkomsten waarin BVE-medewerkers in gesprek gingen met opleidingscoördinatoren en leraren. De sessies leverden veel input op. Er was kritiek, zoals over de plannen voor het verkorten & intensiveren van mbo-opleidingen en de normering ten aanzien van de onderwijsuren. En er waren positieve geluiden. Zo werd het uitgangspunt dat een startkwalificatie niet voor iedere leerling haalbaar is goed ontvangen. Hieronder vertellen enkele bezoekers van de bijeenkomsten over hun ervaringen.

Wie: Arno Versteeg
Functie: Teamleider, Edudelta College
Vindt: het belangrijk dat het werkveld gehoord wordt over het Actieplan

‘Het Actieplan bevat verschillende aspecten waar mbo-instellingen nog eens goed over na moeten denken. Het is een flink pakket aan veranderingen, waarbij we moeten kijken hoe we het kunnen realiseren. Meer onderwijstijduren bijvoorbeeld. Dat is pittig hoor! Ik ben benieuwd hoe we dat voor elkaar krijgen. Het is daarom prettig dat het ministerie bijeenkomsten organiseert waarop het werkveld kan meepraten en meedenken. Over ‘macrodoelmatigheid’ bijvoorbeeld. Voor mij een zeer belangrijk thema. Op Edudelta hebben we een mooie dierenopleiding. Die opleiding wordt door buitenstaanders gezien als een “pretopleiding”. Ik hoor regelmatig mensen zeggen dat we “opleiden voor de WW”. Toch weten veel jongeren na hun opleiding een goeie baan te vinden. En op de opleiding zelf hebben ze het echt naar hun zin. Ze voelen zich thuis. En zijn echt gemotiveerd. Hadden ze op een andere opleiding gezeten, dan was de kans op uitval groot. Dan heeft die opleiding toch echt wel zin.’

Wie: Fred Roerdink
Functie: Teammanager Verpleegkunde, Aventus
Vindt: dat het ministerie moet ‘bezinnen’ voor het ‘beginnen’

‘Ik heb tijdens de bijeenkomst vooral duidelijk gemaakt dat niet elke opleiding en elke leerling over een kam te scheren is. De niveau-4 opleiding Verpleegkunde bijvoorbeeld. Hebben we van deze 4-jarige opleiding net een cohort volgens de kwalificatiestructuur ingericht, moeten we er weer aan sleutelen. Dat is nog niet zo 1-2-3 gedaan. Het te snel veranderen geeft onvoldoende gelegenheid het curriculum te laten evolueren. De hoge uitval bij de niveau-4 leerlingen is vooral te wijten aan de zwaarte van onze opleiding. Wordt de opleiding korter dan is de kans op uitval nog groter. Taal en rekenen moet ook nog in het kortere curriculum worden opgenomen. Dit is een opleiding voor leerlingen die een behoorlijk niveau hebben. Maar er stromen ook leerlingen in uit de kader- en gemengde leerweg. Een drempel stellen, zoals een OCW-vertegenwoordigers bij de bijeenkomst suggereerde, kan echter niet. Want leerlingen hebben instroomrecht. Ik vind dat zelf een belangrijk recht: elke leerling moet de opleiding kunnen volgen die hij of zij graag wil. En als iemand meer tijd nodig heeft, dan moeten we de ruimte hebben. Die is er zo meteen niet meer door de andere bekostiging. Er zitten dus veel haken en ogen aan de verkorting en intensivering van de opleidingen. We worden opgezaagd met problemen waar we geen goed antwoord op weten. Veranderen is prima, maar geef er wel de tijd voor!’

Wie: Michel Greven
Functie: Teamcoördinator BOL/BBL, MBO College voor TLM
Vindt: dat bijeenkomsten met docenten al veel eerder hadden moeten plaatsvinden.

‘Het was een open gesprek. Het is ook goed om bij elkaar te komen. Maar waarom zo laat? De plannen zijn al klaar. We waren graag eerder gehoord. Dan hadden we vooraf kunnen vertellen wat we goed en niet goed vinden. Wat de praktische onmogelijkheden zijn. Et cetera. Waarschijnlijk was er dan een groter draagvlak geweest. En minder tegenstand. Want bijvoorbeeld die extra eisen aan taal en rekenen: een flinke uitdaging. Zeker voor studenten die doelbewust voor een beroepsopleiding kiezen en niet voor een veralgemeniseerde opleiding. De opleiding moeten ook nog eens verkort worden. Wij geven technische opleidingen, dus voor ons is er een uitzondering. Maar het gros van de opleidingen moet echt aan de bak. Terwijl de verwerking van de kennis, vaardigheden en de ontwikkeling van de beroepshouding voor de studenten niet sneller zal gaan. Dezelfde eisen aan alle opleidingen doet sowieso geen recht aan de enorme diversiteit. We moeten er ook echt voor oppassen dat de last die we nu op de schouders van onze studenten leggen niet van eenzelfde orde is als in het oude studiehuis...

Wie: Nels Rijvers
Functie: Teamleider CIOS Goes-Breda
Vindt: ‘t prima dat de overheid het ‘wat’ bepaalt, mits de scholen het ‘hoe’ bepalen.

‘We hebben het vooral over de verkorting en intensivering van de opleidingen gehad. Een pittige discussie. De aanwezige BVE-ambtenaren snaptten onze weerstand, maar vertelden dat de plannen sowieso doorgaan. Het enige wat we kunnen doen is binnen de beleidskaders het onderwijs zo goed mogelijk vormgeven. Daar hebben we tijdens de bijeenkomst input voor aangedragen. Het is op zich prima om een niveau-4 opleiding in drie jaar te geven. Tenminste: voor sommige studenten. Want anderen hebben die vier jaar echt nodig. Neem een verpleegkundige. Die kan niet zonder een stage. Ook bij Sport & Beweging opleidingen heb je die praktijk nodig. Je werkt met mensen. Je hebt daar speciale vaardigheden voor nodig, wat tijd en volwassenwording kost om deze te ontwikkelen bij onze jonge studenten. Beter zou zijn om bij elke niveau-4 opleiding de mogelijkheid te bieden om in drie jaar de opleiding te doorlopen. In plaats van heel strikt de duur te verkorten. En laat ons verder zelf bepalen hoe we bijvoorbeeld aan 1.000 docentenuren komen. De lesuren en begeleiding door andere praktijkopleiders dan docenten (o.a. instructeurs) horen daar, vind ik en vele anderen, zeker bij.

De MBO krant Gids naar CompetentCity

COMPETENTCITY: EEN INTRODUCTIE

'CompetentCitybezoekers op weg naar een dag van ontmoetingen, kennisdeling en inspiratie'

CompetentCity. Eendaagse stad voor iedereen met hart voor het mbo. Met binnen de stadsmuren inspirerende lezingen, prikkelen-de debatten en niet te missen presentaties over de mbo-thema's die er toe doen.

Dit jaar is het de vijfde keer dat CompetentCity georganiseerd wordt. CompetentCity zorgt elk jaar voor een enorme impuls voor het (middelbaar) beroepsonderwijs. Hier word je bijgepraat over de meest recente ontwikkelingen. Hier kun je volop netwerken met collega-professionals. Hier vind je mooie voorbeelden van samenwerking tussen het onderwijs, de kenniscentra en het regionale bedrijfsleven. CompetentCity mag zich met recht dé ontmoetingsplek voor iedereen met hart voor het beroepsonderwijs noemen. Debatten, lezingen, presentaties, workshops, ontmoetingen. CompetentCity staat garant voor een uitermate nuttige stedentrip.

WANNEER?

CompetentCity is dit jaar op maandag 3 oktober. De officiële opening vindt om half tien plaats. Rond half vijf sluit de stad weer zijn deuren.

KOSTEN

Om de poorten van CompetentCity te betreden, betaal je 125 euro. Een koopje voor een evenement waar je zoveel informatie en bagage opdoet, dat je er een vol schooljaar op kunt teren. Bij deze prijs is eten (lunch) en drinken (water, koffie en thee) inbegrepen. Op www.competentcity.nl lees je alles over de inschrijving.

INTERNETBRONNEN

Eén dag per jaar kun je fysiek wandelen door CompetentCity. Maar online zijn de poorten het hele jaar open. Competentcity.nl is een levendige community. Door een profiel op deze site aan te maken kun je direct je medebezoekers ontmoeten. Je leest er interviews met de sprekers en vindt alle informatie die je nodig hebt om je voor te bereiden op je reis naar CompetentCity. Ook leuk voor de thuisblijvers: CC is op de dag zelf te volgen op competentcity.nl (in woord en beeld) en via Twitter (@competentcity, #compcit).

ONLY @ COMPETENTCITY

Op zoek naar een 'Only @ CompetentCity'-ervaring? Zorg er dan voor dat je op 3 oktober het volgende ziet, hoort, bezoekt of meemaakt:

- Ontmoeting met 1.500 collega's
- 10 sprekers, 30 workshops, 30 productpresentaties over Bedrijfsvoering, BPV, Examinering, Innovatie, Internationalisering, LOB, Professionalisering en VMBO
- Spectaculaire opening met dans, informatie en inspiratie
- Het Inspiratieplein en Plein Internationalisering
- Twee beurspleinen

KOMEN & GAAN

De muren van CompetentCity worden, zoals ook de voorgaande jaren, neergezet in Ede, op de locatie van De ReeHorst. Er zijn parkeerplaatsen, maar je kunt het beste met de trein komen. Het station is op loopafstand. Kun je al in de trein je collega's ontmoeten...

NIET TE MISSEN

DE OPENING

9.30 – 10.45 uur | Zaal Zwart

Vaste CC-gangers weten het: de opening van CompetentCity mag je niet missen. Dit jaar heten mbo-studenten van **Dans-academie Lucia Marthas** je op elke meter van het podium een dansend welkom. Daarna neemt vaste CompetentCity-dagvoorzitter **Tom van 't Hek** het woord. Hij verricht de officiële opening en introduceert enkele spraakmakende gasten. Ook de moeite waard: de film waarin de resultaten van de jaarlijkse Colo-enquête bekend gemaakt wordt. Hoe denkt onderwijzend Nederland over de beroepsgerichte kwalificatiestructuur? Hierna is het podium voor **Ab van der Touw**, CEO bij Siemens Nederland. De topman geeft een lezing over vernieuwing, co-creatie en het MKB als kurk van onze economie.

KENNIS & INZICHTEN OPDOEN

11-12u, 13.45-14.45u, 15-16u | diverse zalen

CompetentCity heeft ook in de drie ronden na de opening

uitstekende sprekers uitgenodigd. Het is moeilijk kiezen uit de vele lezingen op thema's als Innovatie, Bedrijfsvoering en Professionalisering. Verdiep je van tevoren op competentcity.nl en lees de interviews. En zorg er daarna voor dat je je snel inschrijft. Want vol=vol. Wil je toch enkele tips? Gelijk heb je! Dit is niet voor niets een gids voor je reis naar CompetentCity...

De eerste tip: **Mathieu Weggeman** (hoogleraar Organisatiekunde en auteur van de managementbestseller 'Leiding geven aan professionals? Niet doen!') geeft een lezing over inleven, waarderen, vertrouwen en differentiëren. 'Docenten die hun vak beheersen, verdienen op alle fronten de ruimte. Hierdoor hebben managers alle tijd om de minder goede te sturen', aldus de managementgoeroe.

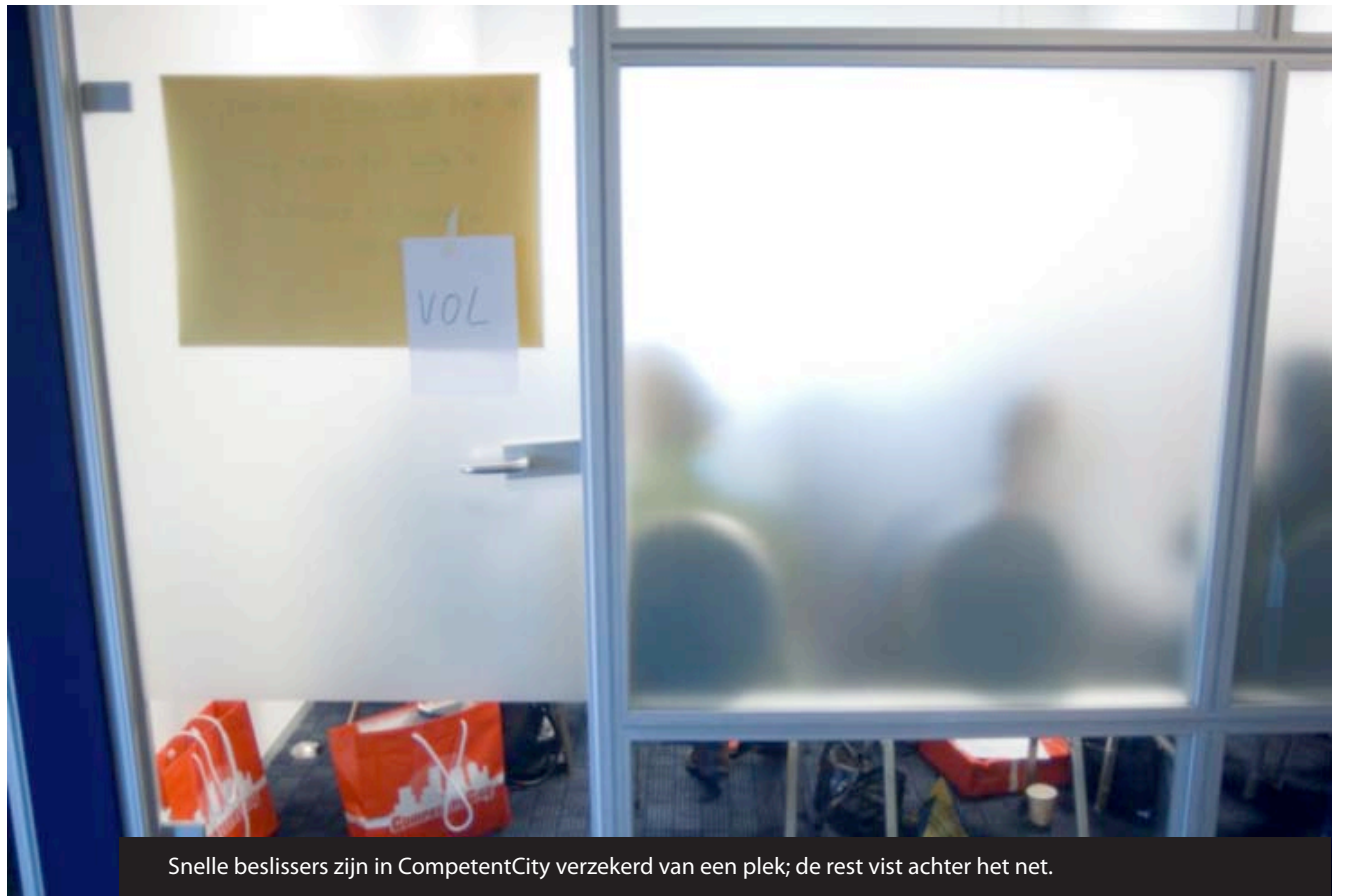
Verder warm aanbevolen: de lezing van **Wim Veen**, hoogleraar Educatie & Technologie aan de TUDelft en schrijver van het boek 'Homo Zappiens'. Veen praat over de 'hapsnap' leerstrategie van jongeren, de urgentie om het leren vooral weer leuk te maken en het belang om innovatie in de handen van de docenten zelf te leggen.

Nog een auteur van een bestseller ('De intensieve menshouderij'): 'organisatie-activist' **Jaap Peters**. Peters strijdt tegen sturing aan de hand van structuren, systemen, regels en methodieken en pleit voor 'persoonlijk vakmanschap'. 'De docent moet weer zelf de regie nemen', stelt hij.

KENNIS & INZICHTEN DELEN

11-12u, 13.45-14.45u, 15-16u | diverse zalen

Nieuwe inzichten opdoen? Je kennis delen? Meebouwen en meedenken? Kan allemaal in CompetentCity. De stad voorziet je ruimschoots in mogelijkheden om te brengen en te halen. Er zijn debatten (ondere andere over de kwalificatiedossiers), bijeenkomsten, workshops en presentaties. Er valt dus veel te kiezen. Toch twee tips: 'Herfsgasten' met de heren Van Nieuwkerk en Corstjens en de workshops die **Erno Mijland** (kennisondernemer met een docentenachtergrond) geeft over sociale media in het onderwijs. Hij vertelt over de didactische kracht van sociale media en gaat samen met zijn publiek op zoek naar manieren om sociale media in het klaslokaal te gebruiken.

Snelle beslissers zijn in CompetentCity verzekerd van een plek; de rest vist achter het net.

FOOD FOR THOUGHT

Inspirerende sprekers staan garant voor prikkelende uitspraken. De volgende citaten zou je zomaar kunnen horen als je naar de lezingen op CompetentCity gaat:

- 'Dieren die langdurig in een hok zijn opgesloten, worden ook niet blij van een groene wei' (spreker Jaap Peters stelt dat docenten vlak voor hun pensioen moeilijk te enthousiasmeren zijn voor veranderingen)
- Geen gefrustreerde leerkrachten in legbatterijen, maar gelukkige scharrelleraren' (Rob Vinke pleit voor aandacht en ruimte voor docenten)
- 'Werk is een bron van geluk, hoop en liefde' (Docenten moeten meer vanuit zingeving gemanaged worden, aldus Ber Damen)

MENSEN ONTMOETEN

Hele dag door | diverse zalen, Beursplein I, II, Plein Internationalisering en het Inspiratieplein

'Inspirerend MBO' is niet voor niets de ondertitel van CompetentCity 2011. Meer dan voorgaande jaren biedt de stad ruimte voor ontmoeting. Zo is de lunchpauze extra lang. Je hebt dus alle tijd en ruimte om nieuwe contacten op te doen en kennis en ervaringen met elkaar te delen. Zeker een bezoek waard (want garant voor een interessante rendez-vous) zijn de vier pleinen van CompetentCity. Op Plein Internationalisering heb je kans op grensoverschrijdende ontmoetingen. Op Beursplein I en Beursplein II kun je de hele dag de stands van organisaties in en rondom het beroepsonderwijs bezoeken en met hun experts in gesprek gaan. Het vierde plein, het Inspiratieplein, is het domein van 'Dit is MBO' (zie ook de achterkant van deze krant). Wat je daar te wachten staat, valt moeilijk te omschrijven. Het is een ervaring die je moet ondergaan.

CompetentCity in één beeld: the place to be voor interessante ontmoetingen.

OOK VOOR VMBO!

Is CompetentCity alleen iets voor mbo-professionals? Welnee. Het concept van CompetentCity is, met al vier edities, succesvol en uitgebreid beproefd binnen de kringen van het middelbaar beroepsonderwijs. Het is daarom tijd om de doelgroep uit te breiden. Want ook voor docenten en managers die werkzaam zijn in het vmbo is het bijzonder interessant om naar CompetentCity te komen. Om professionals uit het mbo te ontmoeten. Om nieuwe kennis op te doen. Om er zo samen voor te zorgen dat het mbo goed op het vmbo aansluit.

OOK VOOR DE THUISBLIJVERS

Agenda helaas vol? Afspraken niet te verzetten? Jammer dat je er 3 oktober niet bij kan zijn! Gelukkig is er een manier om toch de volgende dag mee te praten met je collega's. Op www.competentcity.nl kun je op de dag zelf het evenement in woord en vooral beeld volgen. Wat zijn de meest interessante quotes? Over welke thema's wordt uitermate vurig gediscussieerd? Welke prominente gasten doen CompetentCity aan? Ben je er toch nog een beetje bij...

Steunpunt mbo en CvE geven voorproefje centraal ontwikkelde examens

In het schooljaar 2013-2014 worden Nederlandse taal en rekenen in het mbo voor het eerst centraal getoetst. Om een beeld te krijgen van de nieuwe examens verdiepten mbo-ondersteuners, nascholers en medewerkers van educatieve uitgeverijen zich begin van de zomer in de voorbeeldexamens 3F.

Eigenlijk is de benaming ‘voorbeeld-examens’ enigszins misleidend, vindt Jan Paul de Vries, projectleider centraal ontwikkelde examens taal en rekenen mbo bij het College voor Examens (CvE). ‘Dit zijn de eerste proefexamens en daarom moeten deze toetsen nog met de nodige korreltjes zout worden genomen. Het zijn voorbeelden van hoe centraal ontwikkelde examens Nederlandse taal en rekenen er uit zouden kunnen zien. Maar we zitten in een proces van proberen, evalueren en bijstellen. Dus de pilotexamens van begin volgend jaar zien er ongetwijfeld alweer anders uit. Die zullen alweer meer lijken op de verplichte examens waarmee we in het najaar van 2013 van start gaan. Zo gaan we stapsgewijs naar goede centraal ontwikkelde examens (COE's) Nederlands en rekenen.’

COE's in de praktijk

Natuurlijk zijn ook ondersteunings-

Wal de econoom Rick van der Ploeg over hebzucht, geld en de financiële crisis. Een leuk, toegankelijk onderwerp, zo vonden de aanwezigen. De meningen over de bijbehorende meerkeuzevragen liepen uiteen van ‘te theoretisch’ tot ‘te gemakkelijk’. Jan Paul de Vries gaf toe dat het soms lastig is om bijvoorbeeld het verschil tussen de niveaus 2F en 3F te onderscheiden. ‘Een lastigere 2F-vraag bijvoorbeeld kan prima in een 3F-toets worden gebruikt.’

Correcte cocktail

‘Voor deze toets werd in de prepilot-fase door één op de drie studenten een voldoende gehaald’, waarschuwde Jan Paul de Vries als inleiding op het voorbeeldexamen rekenen. ‘Niet verwonderlijk, want de meeste studenten gaven aan dat ze geen onderwijs gehad hadden dat voorbereidt op deze toets. Daarnaast vinden we het examen ook voor verbetering vatbaar. Zo is het nu bijvoorbeeld nog niet mogelijk om “terug te bladeren” naar een vorige

‘Stapsgewijs naar een goed examen’

instellingen, nascholingsinstituten en educatieve uitgeverijen benieuwd naar de vorm en inhoud van de COE's Nederlandse taal en rekenen. Ze gaven dan ook enthousiast gehoor aan de uitnodiging van het Steunpunt taal en rekenen mbo en het CvE om – bij het Steunpunt in Ede - de voorbeeldexamens Nederlands en rekenen in de praktijk ‘te ondergaan’. De Vries trapte af met het digitale examen Nederlandse taal. Daarbij ging het om de onderdelen lezen en luisteren. Spreken, gesprekken voeren, schrijven en taalverzorging worden vooralsnog getoetst in de vorm van instellings-examens.

Bovenkamer

Het 3F-voorbeeldexamen Nederlands bestond onder meer uit videofragmenten, onder meer uit het NTR-programma De Bovenkamer. Hierin interviewt Jan Jaap van der

opgave. Net als bij het examen Nederlands moeten we groeien naar een goed examen met een verantwoord woordgebruik. Het rekenexamen bestond uit veertig items waarover 3F-examenkandidaten anderhalf uur mochten doen. Vragen mét en

‘Uiteindelijk gaat het er om dat je de juiste toets zoekt bij het referentieniveau dat je beoogt te bereiken.’

zonder rekenmachine, ‘kale’ sommen en items met een context, van complexe oppervlakteberekeningen tot het uitrekenen van de benodigdheden van een ‘politiek correcte’ alcoholloze cocktail. Ook hier discussie over het niveau: ‘Een item kan op rekenniveau 2F zijn, maar door

het aantal vereiste denkstappen toch een 3F-item zijn.’

Ontwikkeling en implementatie

Begin 2010 beschreef – toen nog staatssecretaris – Van Bijsterveldt in de brief ‘Implementatie referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen’ waarom en hoe de centrale toetsing van Nederlandse taal en rekenen in het mbo zijn beslag gaat krijgen. Het wettelijk kader daarvoor, de ‘Wet Referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen’, trad in werking op 1 augustus vorig jaar. Vanaf dat moment is het CvE, samen met de instellingen, Cito, OCW en diverse raden uit het mbo, druk bezig met de ontwikkeling en implementatie van COE's.

Proefdraaien

Omdat bij de invoering van computerexamens zowel inhoudelijk als organisatorisch – op logistiek

en ICT-gebied - veel komt kijken, wordt de komende jaren uitgebreid proefgedraaid met prepilot- en pilotexamens.

Voorbereiding

Mbo-instellingen hebben de afgelopen maanden volop kunnen oefenen met de voorbeeldexamens. Zo wordt niet alleen duidelijker wat studenten straks inhoudelijk kunnen verwachten, maar krijgen ze ook een beter beeld van wat de invoering van centraal ontwikkelde digitale examens met zich meebrengt op logistiek en ICT-gebied. Vanaf maart kunnen instellingen zelf een tijdstip kiezen om de examens af te nemen. Vooraf werden de scholen tijdens regionale informatiebijeenkomsten geïnstrueerd in het werken met de examensoftware ExamenTester en kregen systeembeheerders, examensecretarissen en docenten de bijhorende handleidingen.

Tijdspad

De bevindingen uit de prepilot-periode worden verwerkt in de examens voor het eerste pilotjaar voor mbo-4, dat in februari 2012 van start gaat. Alle instellingen kunnen daar met een substantieel aantal studenten aan meedoen.

In het tweede pilotjaar, het schooljaar 2012-2013, wordt de pilot uitgebreid en kunnen alle instellingen met al hun leerlingen proefdraaien met de COE's Nederlandse taal en rekenen. Voor studenten op niveau 2 en 3 wordt eenzelfde tijdspad gevolgd, maar beginnen de prepilots een jaar later.

Het Steunpunt taal en rekenen mbo houdt u op de hoogte van het laatste COE-nieuws via www.steunpuntmbo.nl en met mailings, de Flitsberichten.

Een stem krijgen in nieuwe onderwijsontwikkelingen

Een stem krijgen in nieuwe onderwijsontwikkelingen

Het nieuwe kwalificatiedossier zorg wordt weer een jaar uitgesteld. Dat is het laatste wat ik hoorde over het ‘KD2011’, zoals het ook wel genoemd wordt. In afwachting van wat er komen gaat, heb ik in de maanden voorafgaand aan de geplande ingangsdatum van 1 augustus steeds verwacht dat er wel iets zou gebeuren. Uitstellen was daarbij mijn eerste keus. Maar of dat de keus is van de docenten in het mbo? Ik denk het niet. Ik, als docent, verwacht niet dat mijn collega’s in het land hiervan gecharmeerd zullen zijn.

De afgelopen jaren zijn er veel nieuwe ontwikkelingen langs gekomen zonder dat wij daar als docent in gehoord zijn en wij onze stem ook maar een keer konden laten horen. Aan de ene kant logisch: onderwijsontwikkelingen kunnen niet wachten op alle stemmen van alle docenten. Aan de andere kant: de docenten zijn de

gebruikers. En de mening van gebruikers is altijd belangrijk en nodig om draagvlak te creëren.

Misschien is het een persoonlijke ervaring, of juist het gemis eraan, maar mij hebben ze nog nooit gevraagd of het nieuwe kwalificatiedossier voor mijn studenten een verbetering van hun opleiding betekent. Hebben ze u wel gevraagd? Wie dat wel heeft, die ervaring, mag ‘m met ons delen. En wel in de ruimte hieronder, die bestemd is voor interviews (deze keer met een docent, als werkgroep lid bezig met de kwaliteitseisen aan docenten mbo). Mocht je mee willen praten, denken en adviseren? Wil je een stem hebben? Word dan lid van de bvmbmo. Nu nog geen garantie om mee te beslissen. Maar als je niets doet, krijg je nooit die stem. Meer informatie kun je vinden op www.bvmbmo.nl.

Rob Schrijver, bestuurslid BV MBO

Professionele bagage

Wat moet je als mbo-docent aan competenties in huis hebben om nu en in de toekomst je docententaken kundig uit te voeren? Een essentiële vraag. De Beroepsvereniging voor mbo-docenten (BV MBO) zoekt het antwoord. Het uiteindelijke doel: een fundamentele bijdrage leveren aan een kwaliteitsregister voor mbo-docenten.

Het mbo moderniseert. En daarmee uiteraard ook de docenten. De nieuwe kwalificatiestructuur vraagt ook aan docenten om nieuwe competenties. Welke dat zijn, onderzoekt de BV MBO. ‘Onze Beroepsvereniging wil graag meebepalen welke kwaliteiten je als mbo-docent in huis moet hebben’, vertelt Anke Bakker, docente Verpleegkunde bij ROC Rijn IJssel en lid van de BV MBO. ‘Daarom inventariseren we binnen de werkgroep de competenties die je nodig hebt om je taken professioneel uit te kunnen voeren.’

Beroepspraktijk
Onder begeleiding van het Ruud de Moor Centrum (expertisecentrum op het gebied van de profes-

sionalisering van leraren) buigt de werkgroep zich over verschillende onderdelen. Er wordt gezocht naar algemene competenties – zoals goed kunnen schrijven en didactische kwaliteiten. En specifieke. ‘Zo breng ik samen met twee andere leden de competenties in kaart die je als mbo-docent nodig hebt bij onderwijsontwikkeling. We kunnen nu al zeggen dat er met name op het gebied van de beroepspraktijk onderscheidende competenties gevraagd worden’, legt Bakker uit. ‘Die beroepspraktijk geeft het mbo een eigen kleur. Daar horen specifieke competenties bij. Je moet de nodige kennis hebben van de beroepspraktijk waarvoor je opleidt. Je moet kunnen communiceren met

bedrijven en instellingen. Weten wat er speelt en wat die beroepspraktijk van het mbo verlangt en verwacht. Kunnen afstemmen. Voor de docenten met praktische werkervaring is dat min of meer vanzelfsprekend. Voor mij zelf ook: ik heb als verpleegkundige ondermeer in de psychiatrie gewerkt. Maar ook als je een algemeen vak geeft, moet je de banden met de praktijk aanhalen. Een van onze docenten Engels loopt bijvoorbeeld stages in de zorg. Het zou mooi zijn als hij de praktijk kan integreren.’

Kwaliteitsregister
Verder is er bijvoorbeeld ook een groepje dat onderzoekt welke competenties je nodig hebt met het oog op onze leerlingen. Bakker: ‘Een pittige uitdaging. Voor de begeleiding van een niveau-1 leerling heb je mogelijk andere kwaliteiten nodig dan bij een niveau-4 leerling. Een bijkomende moeilijkheid is het spanningsveld tussen aansprekend onderwijs geven en toch gedegen kwaliteit bieden. Benieuwd wat hier voor kwaliteiten uitkomen. Op deze wijze verzamelen we, verdeeld over allerlei groepjes, zo veel mogelijk benodigde competenties. In oktober hopen we hiermee klaar te zijn. Daarna leggen we onze uitkomsten voor aan onze leden en zoeken vervolgens aansluiting met andere partijen die hiermee bezig zijn. We willen graag samen met hen bouwen aan één kwaliteitsregister voor de mbo-docent. Eén professionele set aan basisvoorwaarden waaraan we allemaal moeten voldoen.’

Agenda MBO Academie

Of je nu docent, (afdelings)manager, beleidsmedewerker, onderwijsondersteuner of praktijkopleider bent: de MBO Academie zorgt altijd voor een aanbod dat hout snijdt. Hieronder vind je een overzicht van enkele belangrijke activiteiten voor de komende drie maanden.

Op donderdag 22 september is er in Regardz te Amersfoort hét **HRM Congres** 2011. Het Actieplan ‘Focus op vakmanschap’ en ‘Leraar 2020 – een krachtig beroep’ onderstrepen het belang van verhoging van de kwaliteit van het beroepsonderwijs. Wat betekent het sturen op kwaliteit, prestaties en arbeidsproductiviteit voor professionalisering en daarmee voor HRM? Gastsprekers zijn o.a. Jan van Zijl (voorzitter MBO Raad) en Marcel Knotter van Bright & Company | HR Strategy. In de ochtend kun je een keuze maken uit presentaties van enkele mbo-instellingen die hun professionele HRM kennis en ervaring delen. Na een netwerkluunch staan er zes langere workshops gepland met externe professionals die het over verschillende HRM thema’s hebben die er op dit moment toe doen. Het HRM Congres is ook dit jaar weer georganiseerd door de Focusgroep HRD en MBO Academie in samenwerking met de MBO Raad. Inschrijven kan via www.mboacademie.nl

Onderwijslogistiek, meer dan roosteren alleen
De komende jaren zal onderwijslogistiek bij mbo-instellingen de spil worden om opleidingen volgens de beroepsgerichte kwalificatiestructuur betaalbaar te organiseren. Onderwijslogistiek betreft dan het plannen en roosteren van studenten en hun onderwijsprogramma’s met een efficiënte inzet van onderwijspersoneel, faciliteiten en BPV plaatsen. Tijdens deze workshop voor roostermakers, planners en onderwijskundigen krijg je inzicht in

concrete, toepasbare methoden en technieken om dit bij jouw instelling te realiseren. De training is op donderdag 10 november 2011 in Ede. [Meer info op \[www.mboacademie.nl\]\(http://www.mboacademie.nl\).](http://www.mboacademie.nl)

Steunpunt taal en rekenen
De MBO Academie organiseert ook enkele activiteiten voor het Steunpunt taal en rekenen mbo. Hieronder highlighten we er een en stippen enkele andere aan.

Help ik moet rekenen geven!
Moet je voor het eerst of sinds lange tijd rekenen geven op de niveaus 2F en 3F? Spijker dan je kennis bij in de eendaagse training ‘Help ik moet rekenen geven!’ Je leert hoe je aan de slag gaat met het Referentiekader Rekenen. Daarbij leer je de basis van rekendidactiek. Je meet ook je eigen rekenvaardigheid met een reken-toets. De training is op woensdag 12 oktober in Ede. Check de site van de MBO Academie voor meer details.

Verder is vanaf 5 september de **Digitale veldraadpleging** over de syllabi taal en rekenen 2F. Op 13 september is er de **Evaluatie-bijeenkomst voorbeeldexamens 3F**, bedoeld voor docenten en andere onderwijsprofessionals die inhoudelijk zijn betrokken bij de examinering van taal en rekenen in mbo-4 opleidingen. Op 5, 11 en 13 oktober zijn er de **bijeenkomsten van de subnetwerken Rekenen** in respectievelijk de regio’s Zuid-West, Noord en Zuid-Oost. Dyscalculie staat tijdens deze sessies centraal. Op 6 december vindt de **Rekenconferentie ‘De docent centraal’** in de ReeHorst in Ede plaats. In de vorm van workshops en presentaties worden deelnemers bijgepraat over de laatste ontwikkelingen op het gebied van rekenonderwijs in het mbo.

Colofon

De MBO krant is een uitgave van MBO Diensten. Deze uitgave is bedoeld voor docenten en andere onderwijsprofessionals in het mbo.

Postbus 2051, 3440 DB Woerden
t(0348) 75 35 00, e info@mbodiensten.nl, i www.mbodiensten.nl

CONCEPT: Ravestein & Zwart, Nijmegen
VORMGEVING: Lauwers-C, Nijmegen
TEKST: Ravestein & Zwart

REDACTIE: Rutger Zwart (hoofdredacteur), Twan Stemkens (MBO Raad), Rini Weststrate (MBO Diensten), Joris van Meel (Ravestein & Zwart) en Olaf van Tilburg (Ravestein & Zwart).

FOTOGRAFIE: Erik Kottier (pagina 1, 7 boven, 12), Rob Nelisse (7 onder, 11) en Freddy Schinkel (6). De foto op pagina 3 is verstrekt door het Koning Willem I College. De foto van Jan van Zijl (pagina 4) is geplaatst met toestemming van de MBO Raad.

DRUK: BDU, Barneveld

OPLAGE: 40.000

Netwerkschool SintLucas

Op zoek naar de kracht van de student

Beter onderwijs tegen lagere kosten. Dat is het ultieme doel van de Netwerkschool: een experiment dat vanaf 2010 door vijf mbo-instellingen wordt uitgevoerd. De opleiding Mediavormgever van SintLucas is er daar een van. In gesprek met schoolleider Paul Hamel en programmamanager Frank Heezemans.

Eind augustus. Over een week begint het normale leven en wordt SintLucas weer bevolkt door ruim 1.400 studenten. Nu zijn het slechts werklui en medewerkers die hard bezig zijn om het nieuwe jaar fris te beginnen. Een nieuw studiejaar dat er vooral voor het uitstroomprofiel Mediavormgever anders uit zal zien dan afgelopen jaren. Paul Hamel: 'Het grootste verschil is dat we daar het jaarklassensysteem hebben afgeschaft en de student nu op maat bedienen.' De opleiding is nu op basis van een driestromenland ingedeeld: een stroom gericht op doorstuderen aan het hbo (wat 70 procent van de SintLucasstudenten

doet), een andere die gericht is op ondernemerschap en de laatste stroom die de student klaarstoomt voor het werken bij een bedrijf.

Alle eerstejaars doorlopen een algemeen propedeusejaar, waarna ze kiezen voor een van de vijf opleidingen. Kiezen studenten na dat eerste jaar voor de opleiding Mediavormgever, dan beginnen zij met nulmetingen en skillsprojecten: samen een drie maanden durend trainingstraject. Frank Heezemans: 'Studieloopbaanbegeleiders (SLB'ers) schatten vervolgens samen met de student in wat het ideale vervolgmenu voor hem is. Zij moeten gezamenlijk zijn

kracht ontdekken. De SLB'er moet niet voor, maar met de student een bewuste keuze maken.'

Op zoek naar het ideale menu

Nadat de skillsperiode er in januari opzit, beginnen de studenten aan projecten en modules. Hamel: 'Ze krijgen een grote menukaart vol met modules die ze – afhankelijk van de gemaakte keuzes – moeten of kunnen volgen. De SLB'er is de ober die de student helpt het ideale menu samen te stellen. Door de modules te volgen die bij hen passen, onderscheiden zij zich van andere studenten.' Heezemans: 'Wij willen dat onze SLB'ers vooral inhoudelijk met de student in gesprek gaan. Voor het sociaal-emotionele vlak hebben wij een uitstekend Zorgadviesteam.' In het eerste jaar kost de begeleiding veel tijd; in latere jaren wordt dit vanzelf minder. De afschaffing van het jaarklassensysteem zie je namelijk ook terug bij de SLB-groepen die verticaal georganiseerd zijn. Tien

tweedejaars vormen samen met tien derde- en tien vierdejaars een SLB-groep. Heezemans: 'Door tweedejaars bij de stage van de derdejaars te laten zitten, leren tweedejaars het vak kennen en leert de derdejaars iemand begeleiden. Ook laten we ouderejaars les aan de jongerejaars geven. De bagage die zij tijdens de stage hebben opgedaan moeten zij delen!'

Samenwerking met betrokken partijen

Een van de doelen van de Netwerkschool is om meer betrokkenheid te creëren met omliggende partijen. Hamel: 'Zo wordt de verbinding met het bedrijfsleven steeds nadrukkelijker. Studenten lopen buddystages. Medewerkers van bedrijven geven steeds vaker gastlessen. En bij de meesterproeven van alle studenten – zowel binnen als buiten SintLucas – zijn vertegenwoordigers van het bedrijfsleven nauw betrokken. We zijn nu aan het onderzoeken of

het bedrijfsleven een deel van onze lessen kosteloos kan verzorgen.' Ook werkt SintLucas met enkele hogescholen samen. Heezemans: 'We organiseren projecten, zodat zij ook al kennis maken met studenten die na SintLucas naar het hbo willen. Een geleide intake dus.'

Het werken zonder jaarklassensysteem brengt praktische moeilijkheden met zich mee. Hamel: 'Onze digitale begeleidings- en beoordelinginstrumenten moeten de nieuwe manier van werken aankunnen. Ze moeten dienend zijn aan het construct van de Netwerkschool en dus op maat gemaakt worden.'

Het wordt een bewogen jaar voor het team Mediavormgever, dat is wat zeker is. 'Maar we hebben er alle vertrouwen in dat het de goede kant op gaat.'

'Goede dingen gaan vanzelf'

Het zal je maar gebeuren: voor je meesterproef mag je de Netwerkschool als merk in de markt zetten. Uit alle concepten wordt het jouwe uitgekozen voor verdere uitwerking. En direct na de afsluitende presentatie, krijg je een (betaalde!) vervolgopdracht. Het overkwam Sanne Huizinga (21). 'Een complete verrassing'.

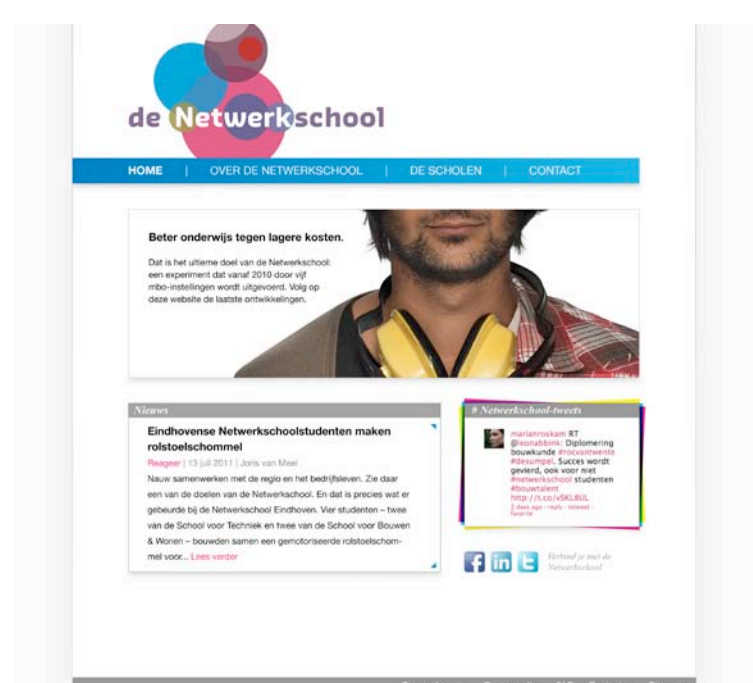
MIJN WERELD, JOUW WERELD

Sneakers onder de vergadertafel. Stethoscoop voor de klas. Rode pen op de steiger. De Netwerkschool brengt de werelden van onderwijs en bedrijfsleven samen en experimenteert met nieuwe onderwijsvormen, nieuwe modellen, nieuwe taakverdelingen. We onderzoeken de mogelijkheden van ICT bij het leren van een beroep, het netwerken en het flexibeler maken van onderwijsprocessen. En zetten zo de toekomst van het beroepsonderwijs in de steigers. Kijk, bouw en denk mee op www.netwerkschool.nl.

Sanne is niet de eerste SintLucas-student die aan de slag ging met een opdracht van een onderwijsondersteunende organisatie. Eerder waren er de posters van CompetentCity. Ook het ontwerp van het program-maboekje van CompetentCity 2011 is afkomstig van een voormalig 'Sint'. En nu is er dus een huisstijl-campagne voor de Netwerkschool, met o.a. posters en een look & feel voor de website. 'In eerste instantie vond ik het een ingewikkelde opdracht', vertelt Sanne. 'Het was me niet goed duidelijk wat de Netwerkschool inhield en wat nu precies de opdracht was. Na me beter verdiept te hebben werd het me stukken duidelijker. De ideeën kwamen ineens in mijn schoot gevallen en ik ben toen met plezier aan het werk gegaan.' Met fraai resultaat als gevolg. Zo fraai zelfs, dat er een vervolg kwam. 'Na de presentatie kwam Maarten Ponjee, mijn projectbegeleider, me halen. Of ik nog even met de opdrachtgever wilde praten. Ik was bang dat ik iets verkeerd had gedaan. De vervolgopdracht kwam als een complete verrassing.'

Plezier

Nog maar net van de schrik bekomen ging Sanne, terwijl haar leeftijdgenoten vakantie vierden, aan het werk om haar concept uit te werken in concrete huisstijl dragers. 'Het kostte me meer tijd en meer moeite dan verwacht. Hierdoor liep het project enige vertraging op. Maar toch heb ik er veel plezier in gehad. De communicatie verliep naar mijn mening soepel. Ik kreeg

En nu is er dus een huisstijlcampagne voor de Netwerkschool, met o.a. posters en een look & feel voor de website.

ondersteuning van communicatiebureau Ravestein & Zwart. Die hebben me goed begeleid. En ik heb veel te danken aan Maarten.' 'Dat valt wel mee, hoor', laat Maarten weten. Ik heb haar minimaal gestuurd. Ik heb haar snel "losgelaten". Mijn credo "goede dingen gaan vanzelf" is op deze manier perfect onderstreept. Sanne is een talent-in-wording en met haar als designer en mens hebben we een goede keuze gemaakt.'

'Ik ben ook zeer tevreden over het resultaat', vervolgt Maarten. 'De identiteit van de Netwerkschool is op deze manier gemarkeerd en biedt voldoende grondstof om uitgerold te worden tot een volwaardige huisstijl. De volgende stap is een slimme social media campagne om werkelijk draagkracht te genereren voor de Netwerkschool. Dat is wellicht een opdracht voor een nieuwe groep SintLucas-studenten. Want Sanne gaat Advertising studeren op de Willem de Kooning Academie in Rotterdam.' 'Ik ben benieuwd hoe dit gaat uitpakken', voegt Sanne toe. 'Maar ik heb er ontzettend veel zin in. Uiteindelijk wil ik leren verhalen te vertellen op mijn manier.'

‘Die gasten zijn en blijven onze drijfveer’

Het idee is simpel: zet twee docenten – de ene rond de dertig, de ander rond de zestig – in een ruimte en laat hen praten over hun werk, drijfveren en leerstijlen. Et voilà: je hebt een prikkelend gesprek over verleden, heden en toekomst van het docentschap. Met deze keer: Geert Cornelisse (31) en Paul van Voorst (57), beide docent op het Koning Willem I College.

Paul van Voorst (l) en Geert Cornelisse: lesgeven houdt je jong

Op een regenachtige, maar broei-erige augustusdag schuift de MBO krant aan bij Geert Cornelisse en Paul van Voorst. De een docent Marketing & Sales, verbonden aan de opleiding Junior Accountmanager, de ander geeft lessen in financiële dienstverlening, bedrijfsstatistiek en rekenen bij de opleiding Commerciële Medewerker Bank & Verzekeringswezen. Zesentwintig jaar zit er tussen beide heren. Een complete generatie. Vergeleken met Paul – na een studie Verkeersplanologie en Staathuishoudkunde en Statistiek (deeltijds) via allerlei omwegen sinds 1984 in het beroepsonderwijs werkzaam – komt Geert pas kijken. ‘Ik heb eerst een mbo-opleiding gevolgd, daarna Commerciële Economie en behaalde zeven jaar geleden mijn pedagogisch-didactische aantekening’, vertelt Geert. ‘Na twee maanden lesgeven wist ik al: dit gaat ‘m worden. Laat mij maar al die jaren leerlingen blijven inspireren, zoals Paul dat doet.’

Digitalisering

De toon is gezet. Beide docenten hebben een groot respect voor elkaar. Van een generatiekloof is geen sprake. In tegendeel. ‘Ik ben een prater, die graag klassikaal kennis

overdraagt. Maar dat is Geert ook. En we vinden het alle twee prettig om het centraal te houden’, stelt Paul. ‘Als ik naar de docenten in het algemeen kijk, zie ik wel een verschil tussen jong en oud. Maar tussen ons? Tja, je hebt ons voor dit interview benaderd via Twitter. Mij had je zo nooit bereikt. Geert is veel actiever bezig met sociale media. Maar ook ik zet digitale middelen in. Alle leerlingen hebben een laptop in de klas; opdrachten halen ze op via N@tschool; communicatie verloopt via de mail. Door de oude manier van lesgeven te combineren met nieuwe ontwikkelingen, krijg je een gevarieerde les en kun je meer leerlingen anderhalf uur lang boeien.’

Hipper

‘Paul is wel één van de hippere docenten van zijn generatie’, vult Geert aan. ‘Hij gebruikt de middelen die voor zijn lessen geschikt zijn. Dat doe ik ook, op mijn eigen manier. Zo begin ik elke les met een PowerPoint. Dat is de basis voor het verhaal wat ik wil vertellen. Dit vul ik aan met filmpjes op YouTube. En ik wijs mijn studenten op nuttige artikelen via Twitter. Ik leun misschien iets meer op het digitale, maar enorme verschillen tussen ons zijn

er niet.’ Paul: ‘Op het KW1 krijg je als docent de kans jezelf te blijven professionaliseren. Prettig. Stilstaan is er dus niet bij. En angst voor techniek heb ik niet, maar het moet wel werken. Laatst heb ik een cursus gevolgd waarin smartboards werden gebruikt. Over zoiets kan ik echt enthousiast worden.’

De heren zitten ook op één lijn als het om hun intrinsieke motivatie gaat: de leerling inspireren, verder brengen. ‘Die gasten zijn onze drijfveer’, stelt Geert. ‘Dat blijft onveranderd’, haakt Paul aan. ‘Dat was aan het begin van mijn loopbaan zo. En zal ook in de laatste jaren zijn. Dat staat los van al die onderwijsontwikkelingen, die elkaar te snel opvolgen. En los van het andere type leerlingen waarmee we nu te maken hebben – minder theoretisch onderlegd, maar wel mondiger, vrijer. Ik zie nog steeds jongeren die iets van hun toekomst willen maken. En snappen dat je daarvoor naar school moet. Dit naar school gaan is weliswaar niet meer hét onderdeel van hun dag, maar één van de vele. Toch nemen ze hun verantwoordelijkheid. Hen lesgeven blijft mooi werk. Het houdt me jong. Want ik voel me beslist geen 57.’

De didactische kracht van sociale media

Nederlandse jongeren zijn grootverbruikers van sociale media. Van de internetters tussen de 16 en 25 jaar is 91 procent actief op een sociaal netwerk. Maar wat kunnen onderwijsinstellingen met dat gegeven? In gesprek met Erno Mijland, kennisondernemer met een docentenachtergrond, initiatiefnemer van het ideeënboek ‘Sociale Media en het Onderwijs’ en op 3 oktober workshopleider tijdens CompetentCity.

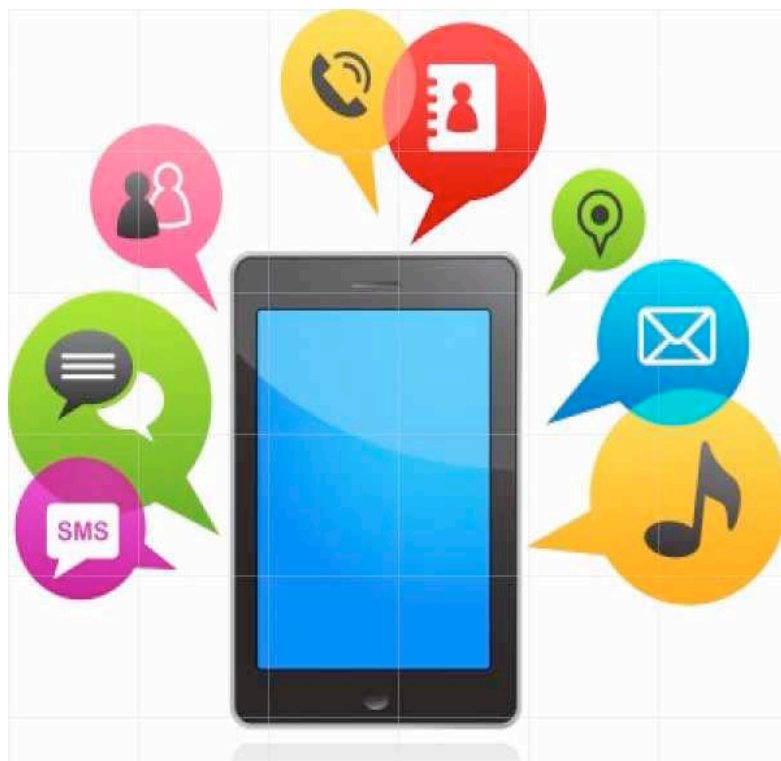
Sociale media zijn er en gaan ook niet meer weg. Elke school moet dan ook een visie op sociale media hebben.’ Aan het woord is Erno Mijland, vroeger docent en tegenwoordig zelfbenoemd sociale media-ambassadeur. ‘Zo kan de ene school besluiten veel aandacht aan het onderwerp te besteden, terwijl de andere school besluit het online leven links te laten liggen omdat ze vindt dat kinderen thuis al veel te veel achter de computer zitten.’

Aansluiting

Gevaar van die laatste keuze is echter dat docenten de aansluiting bij de belevingswereld van hun leerlingen verliezen. ‘En als professional moet je de achtergrond van je kinderen kennen.’ Het is duidelijk: Mijland vindt eigenlijk dat iedere school aandacht aan sociale media moet besteden. ‘Maar je moet je dan wel eerst verdiepen in het onderwerp en er een visie op ontwikkelen.’

De leer-kracht van sociale media

Sociale media bieden het onderwijs volgens Mijland veel kansen. Docenten en leerlingen kunnen beoordelen en gefilterde multimediale kennis direct bij de bron ophalen en die kennis vervolgens delen. Ze kunnen er samenwerken. De dialoog aangaan. Met elkaar, maar ook met vrienden, bekenden én onbekenden. ‘Zet je een filmpje op YouTube, dan geef je hen de kans feedback te geven. Je docent is niet meer de enige die je beoordeelt; iedereen kan dat nu. Leerlingen worden continu getoetst en doen zo zelfkennis op.’ Maar de online vaardigheden van jongeren worden vaak overschat, blijkt uit onderzoek. ‘Leerlingen gebruiken sociale media vooral voor entertainment, informele communicatie en praktische probleempjes: ze weten waar ze moeten zijn als hun telefoon kuren vertoont. Daar blijft het vaak bij: ze gaan niet de diepte in. Daar ligt een rol voor de docent.

Integreren in het klaslokaal

Sociale media in het klaslokaal De Brabantse ‘slimmerkundige’ denkt dat er twee manieren zijn waarop docenten sociale media in hun klaslokaal kunnen integreren. De eerste: beginnen bij je vakinhoud. ‘Wat wil ik overbrengen? En zijn er online tools beschikbaar die me daarbij kunnen helpen? Deel je

lesinhoud via blogger.com of start een account bij Delicious. En daag je leerlingen uit de diepte in te gaan door verdiepende filmpjes en links te delen.’

De tweede manier is dat je begint bij de beschikbare online tools: ‘Ben je enthousiast over de mogelijkheden van YouTube of Google Docs? Vraag

je dan af voor welke opdrachten je die social software in kunt zetten.’

Cultuuromslag

Die nieuwe manier van werken vereist wel een enorme cultuuromslag bij veel docenten. Waar je vroeger je kennis bij jezelf hield (kennis = macht!), is informatie nu overal. ‘Kennis delen buiten hun klaslokaal is voor veel docenten nog niet vanzelfsprekend. Zij moeten over een drempel heen geholpen worden.’

Focusgroep

Hoe je daarvoor kunt zorgen? ‘Door bijvoorbeeld een focusgroep op te starten, bestaande uit enkele vooruitstrevende docenten én studenten. Deze groep richt zich op de vraag hoe zij ervoor kunnen zorgen dat sociale media een meerwaarde opleveren en meer leren in minder tijd. Bekijk samen welke social software er allemaal is, wat je ermee kunt en wat de risico’s zijn. En deel je succesverhalen vervolgens met je nieuwsgierige collega’s. Ik weet zeker dat zij zo over de drempel heen stappen.’

Op 3 oktober geeft Erno Mijland op CompetentCity twee sessies waarin hij samen met docenten op zoek gaat naar manieren om sociale media in het klaslokaal in te zetten. Bij zijn? Schrijf je dan in op www.competentcity.nl.

‘Dit is MBO’: label voor een trots mbo

Het mbo is de hofleverancier van onze arbeidsmarkt en heeft alle reden om trots te zijn. Om deze boodschap intern (studenten, docenten) en extern (van potentiële studenten tot bedrijfsleven en politiek) te verkondigen, is er nu ‘Dit is MBO’, label voor een trots mbo.

Waarom een label?

Eerder waren er al diverse evenementen om het mbo in het zonlicht te zetten en vooral de pluspunten te tonen. De jaarlijkse verkiezing van de Uitbinker bijvoorbeeld. De activiteiten van de MBO-Marshalls. De landelijke Skillswedstrijden. Door een label letterlijk als stempel te plakken op deze en andere (communicatie)activiteiten en –uitingen, worden voorheen losse impulsen bouwstenen voor een langdurige, veelzijdige, herkenbare campagne met een eenduidig verhaal.

Welke activiteiten staan er dit schooljaar op het programma?

De kalender staat nu al bol van de evenementen. Voor een compleet overzicht kun je het beste naar www.ditismbo.nl gaan. Enkele highlights: het ‘Dit is MBO-diner’, het Uitblinkersgala, de Worldskills, het Stagedebat en de Dag van de Stage (alle in

oktober), de MBO Campagne (januari) en De Week van de Ambacht (april). Meer volgt in de loop van het schooljaar.

Waar duikt het label nog meer op?

Uiteraard wordt er rondom ‘Dit is MBO’ als geheel en de afzonderlijke activiteiten uitgebreid gecommuniceerd. Ook in de MBO krant zullen we regelmatig verslag doen van gezichtsbepalende evenementen. Daarnaast is er de website www.ditismbo.nl, het platform waar je alle landelijke en regionale ‘Dit is

MBO’-evenementen terugvindt. Via deze site kun je stemmen op je favoriete Uitbinker (kan nog tot begin oktober!) en vind je nieuws, informatie over de Supportcoaches (v/h MBO-Marshalls) en interessante projecten van scholen. Uiteraard ontbreken Twitter, Hyves-, Facebook- en YouTube-koppelingen niet.

Kan ik als docent ook een bijdrage leveren?

Jazeker! Op www.ditismbo.nl kun je student of docent jezelf en je school in the spotlight zetten door trotse projecten met een maatschappelijk, cultureel, creatief of ondernemend karakter te uploaden. Bezoekers van de site kunnen vervolgens je project beoordelen. Voor de verkiezing van het beste project wordt t.z.t. een gala georganiseerd.

Wie zitten er achter het label?

‘Dit is MBO’ is een initiatief van de MBO Raad, de Stichting Branchepromotie Beroepsonderwijs Nederland (BBN), MBO Diensten en Colo. ‘Dit is MBO’ werkt samen met De Week van het Ambacht, Skills Netherlands, Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) en de Slinger Jongeren.

‘Volgens mij hebben we gewonnen...’

Wat doe je als je project de Nationale Innovatieprijs Beroepsonderwijs wint? Uiteraard genieten van de erkenning dat je iets fraais hebt neergezet. Maar daarna moet snel de draad weer opgepakt worden om alles naar een nog hoger plan te tillen, zo weet men bij ROC Zeeland. ‘Geen tijd om op onze lauweren te rusten!’

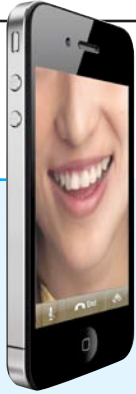

De architecten van ViM met op de voorgrond Jeroen van den Oord en vlnr directeur Kees Nieuwenhuijzen en projectleider John Leeman: Nog steeds trots, maar alweer bezig met doorpakken.

Op donderdag 24 maart ging het project ‘Vakmanschap is Meesterschap’ (ViM) aan de haal met de Nationale Innovatieprijs Beroepsonderwijs 2010 in de categorie mbo. Het project onderscheidt zich door op aansprekende wijze en met behulp van het bedrijfsleven docenten techniek te motiveren om zich verder te professionaliseren op hun vakgebied en in hun pedagogisch-didactisch handelen. De prijs is een fraaie mijlpaal voor het driejarige project, dat nu halverwege is. ‘We zaten in de zaal te wachten op de uitreiking’, vertelt Jeroen van den Oord, directeur cluster Techniek. ‘Het programma was ietwat uitgelopen. Kreeg ik ineens een sms’je met “Gefeliciteerd!”. Was er een kwartier eerder al een persbericht uitgegaan. “Volgens mij hebben we gewonnen”, zei ik tegen een collega. Toen de dagvoorzitter vervolgens aankondigde dat de naam van het winnende project niet erg origineel was, wisten we het zeker. Tja, dan is het feest. We hebben de cheque gebruikt om onze personeelsdag extra fraai te maken. Want we zijn met z’n allen uitermate trots.’

Professionalisering

Naast trots zijn de mensen achter ViM ook nuchter. En dus kijkt men nog af en toe naar het bronzen beeldje dat de cheque vergezelde, maar wordt er vooral doorgepakt. De audit van Het Platform Beroepsonderwijs, de subsidieverstrekker

Even bellen met...

Juan Hofland, Uitbinker 2010

Je bent nu bijna een jaar ambassadeur van het mbo. Bevalt ‘t?
 ‘Ja zeker! Mensen luisteren echt naar een ambassadeur. Ik bereik nu mensen die ik anders niet zou bereiken. Op die manier kan ik echt wat toevoegen. Als gewone student val je toch minder op en krijg je die kans niet.’

Heb je voorbeelden?
 ‘Laatst werd ik uitgenodigd om met een paar studenten te praten. Kwam ik een lokaal binnen met allemaal stoere boys & girls. Die hadden eerst een “en wie ben jij dan wel om ons iets te vertellen”-houding. Maar dat veranderde toen ik begon over mijn stage in Ghana, de sportactiviteiten die ik deed met de kinderen van het Hanukkah Children’s Home en de sportshop die ik heb opgezet om dit weeshuis te ondersteunen. Zag je zelfs de stoerste aandachtig luisteren. Achteraf kwam iedereen me bedanken. Ze hadden echt respect voor wat ik gedaan heb. En een aantal was weer echt gemotiveerd om verder te gaan: wat die Juan heeft gedaan, wil ik ook!’

Ben je onlangs nog in Ghana geweest?
 ‘Nee, door allerlei omstandigheden is dat niet gelukt. Wat overigens niet wil zeggen dat mijn project stil ligt. Met het prijzengeld dat ik als Uitbinker heb gewonnen, heb ik een eigen stichting opgezet: Unity Life Seeds. Daarmee wil ik nog meer unity verspreiden onder de mensen door middel van mensen. Voor de sportshop in Ghana verzamel ik nog steeds allerlei spullen en verder staat er een compleet plan op papier om alles daar uit te bouwen. Dat doe ik voorlopig vanuit Nederland. Maar het liefst ga ik vandaag nog terug naar Ghana.’

Je twijfelde vorig jaar nog of je de opleiding SPH of MWD ging volgen. Wat is het geworden?
 ‘Geen van beide! Ik heb op het mbo alles geleerd wat ik nodig heb om mijn droom waar te maken. Ik ben ook nogal praktisch ingesteld. Ik zie de meerwaarde niet van een hbo-opleiding. Misschien dat ik nog wat cursussen ga volgen en me zo bijschool, maar ik hoef niet zo nodig een extra papiertje van de hogeschool.’

Juan Esteban Hofland (1990, Medellin, Colombia) werd op 6 oktober 2010 gekozen tot Uitbinker 2010. Naast een cheque van €2.500 kreeg hij ook de rol van ‘Ambassadeur voor het mbo’ toebedeeld. In oktober 2011 is er een nieuwe Uitbinkerverkiezing. Je kunt nu al stemmen op de opvolger (m/v) van Juan. Ga daarvoor naar www.ditismbo.nl/uitblinkers.

van het project, tekende enkele verbeterpuntjes aan. En na de drie jaar moet ViM zichzelf in stand houden. Dat moment zien de Zeeuwen met veel vertrouwen tegemoet. Want er staat al veel. Tachtig docenten van het Techniek en Design College Zeeland (onderdeel van ROC Zeeland) en vijftig bedrijven/instellingen werken intensief samen aan kennistransfer in Zeeland. Het doel: studenten beter laten presteren. De sleutel daartoe is de professionalisering van het onderwijzend personeel. Betere docenten betekent: betere leerlingen. Om dit te bereiken zijn er ViM-bijeenkomsten, waarbij bedrijfsexperts, docenten en lerarenopleiders kennis en vaardigheden uitwisselen. Verder zijn er onder andere lesobservaties, studiedagen en teamdagen. De bedrijven denken verder mee over de ontwikkeling van de opleidingen en hebben zo invloed op hun toekomstige medewerkers.

‘ViM is echt een goede manier om bij te blijven’, vindt Hans van Dijk,

docent Afdeling Infra. ‘De ontwikkelingen in het bedrijfsleven gaan zo snel, dat je steeds feeling met de werkvloer moet houden. Dit project geeft ons de kans om echt structureel aan onze professionalisering te werken. Bij stagebegeleiding liepen we een beetje achter de feiten aan: de leerlingen werkten vaak eerder dan de docenten met nieuwe technieken. Nu is onze kennis actueel.’

Ook Carlo Smolders, docent en stagebegeleider bij de opleidingen Laboratoriumtechniek is positief. ‘Het is goed dat we niet alleen individueel aan onze ontwikkeling werken, maar ook als team via de bedrijven op de hoogte blijven van de actuele technische ontwikkelingen. En tijdens de ViM-bijeenkomsten is er veel ruimte voor interview. Krijg je bijvoorbeeld van een collega een workshop over hoe je een mooi instructiefilmpje maakt.’

Meer weten over ‘Vakmanschap is Meesterwerk’? Ga dan naar www.vakmanmeester.nl